

Strukturerad teoretisk oenighet

“Strukturerad teoretisk oenighet” är en undervisningsmetod för att hantera samhällsfrågor och synliggöra skilda perspektiv och underliggande argument för dessa. I denna tilldelas elever en ståndpunkt att företräda i en diskussion, med uppgiften att nå konsensus. Metoden följer ett generellt upplägg som kan se ut enligt följande:

1. En samhällsfråga/samhällsproblem definieras och två olika positioner identifieras.
2. Klassen delas in i grupper om 3-4 personer. Varje grupp tilldelas en position.
3. Varje grupp undersöker sin position och beskriver de grundläggande idéerna/värdena som betonas i denna.
4. Grupperna ställer frågor till varandra för att tydliggöra de olika argumenten.
5. Varje grupp byter perspektiv och summerar de andra gruppernas positioner.
6. Alla grupper försöker tillsammans att formulera en konsensusståndpunkt, utifrån de olika gruppernas information och perspektiv.
7. Avslutningsvis skriver eleverna individuellt ner vilken ståndpunkt de väljer och belägger denna med argument.

Tillämpning och exempel

Att arbeta med en kontroversiell samhällsfråga kräver att läraren, utifrån sin kännedom om eleverna, väljer att ge mer eller mindre styrning i hur diskussionen ska utformas, hur mycket av bestämda källor som ska behandlas etc.

Steg 1: Identifiera frågan och positionerna

Det samhällsproblem som ska behandlas kan bestämmas av läraren eller gemensamt i klassrummet. Samhällsfrågan bör vara avgränsad och kan formuleras som en bör-fråga. Tillsammans beskrivs de övergripande dragen i två positioner för att sedan dela in grupperna enligt positionerna.

Ett exempel på en samhällsfråga är den ökade övervakning som digitaliseringen möjliggör. Genom att vi lämnar allt fler digitala spår i vårt användande av mobiler och datorer kan enskilda människors rörelsemönster kartläggas och med hjälp av andra digitala medel (ex. videokameror, betalningar via kreditkort etc.) kan mycket av vår aktivitet spåras. Samhällsfrågan kan formuleras som: bör polisen få rätt att använda sig av digitala data för att övervaka misstänkta brottslingar?

Frågan har två tydliga positioner: a) Ja, de digitala möjligheterna ger stora möjligheter att synliggöra brottslig verksamhet, använda bevisen i rättegångar och därigenom skapa ett tryggare samhälle. b) Nej, de

digitala möjligheterna är ett brott mot den personliga integriteten och kan komma att skapa ett övervakningsambälle.

Steg 2-3: Grupper och fördjupande undersökning

Eleverna delas in i grupper enligt de två positionerna. Varje grupp får tillgång till källor som stödjer positioneringen, men ska också undersöka vilka idéer och värden som positionen vilar på.

Läraren kan välja att ge eleverna tillgång till källor i form av forskning, debattinlägg, ledare eller annat material som underlättar för eleverna att hitta argument för positioneringen. Undersökningens djup och längd avgörs av det material som eleverna har tillgång till eller ska söka efter. Vid sidan av argumenten behöver eleverna också komma fram till vilka idéer och värden som de olika positionerna vilar på. I detta fall kan det handla om frihet (frihet från övervakning men också frihet till att känna sig säker) personlig integritet och säkerhet.

Steg 4-5: Diskutera och byta perspektiv

Efter att eleverna samlat in sina argument får de presentera sin positionering. Under diskussionen har de också möjlighet att ställa frågor för att få den andra sidan att tydliggöra sina argument. Rundan avslutas med att grupperna sammanfattar den position som de inte själva har (skriftligt och/eller muntligt).

Grupperna får under strukturerade former lyfta fram sina argument och beskriva sin position i tvärgrupper eller i helklass. Diskussionen är inte tänkt som en debatt där argumenten ska ställas mot varandra – syftet är att klargöra de olika positionerna.

Steg 6: Hitta en konsensusständpunkt

Efter att grupperna presenterat sina argument och beskrivit de bakomliggande idéerna ska eleverna formulera en konsensus som båda positioneringarna kan skriva under.

Grupperna återgår till sitt arbete och formulerar ett förslag på en konsensus. I fallet med övervakning kan det handla om att beskriva hur exempelvis olika regelverk och demokratiska insyn kan skrivas fram för att undvika överträdelser och missbruk gällande användandet av digital data. Klassen diskuterar sig fram till ett förslag på konsensus (eller kommer fram till att det är svårt eller rent av omöjligt).

Steg 7: Eleverna reflekterar över sina egna positioner

I det sista steget får eleverna kliva ur den tilldelade rollen och skriva en reflekterande text i samhällsfrågan och där beskriva sin egen position och utifrån argument beskriva sina egna idéer och de värden som avgör deras positionering.

Eleverna skriver på egen hand en reflekterande text där de väljer att lyfta fram sitt eget ställningstagande i frågan om övervakning.